

Nekaj misli o matičnih celicah

1. Te dni lahko v medijih zasledimo **ljubek** oglas, ki govori o tem, kako je zobna miška izgubila delo, ker naj bi starši pričeli množično shranjevati mlečne zobe svojih otrok, saj se v njih skrivajo dragocene matične celice. Pa pojdimo po sledih oglasa. Zobna miška je koncept, ki smo ga uvozili z Zahoda in gre v **isto vrečo** kot noč čarovnic ali valentinovo. Naša mladost je v povezavi z mlečnimi zobmi temeljila na sukancu, učiteljici in kapljici krvi. S pojavom **nebrzdanega kapitalizma** pa je tudi odpadli zob dobil s konceptom zobne miške svojo vrednost. Prosvetljeni starši pod blazine nastavljajo zobne krtačke, druga skrajnost pa so starši, ki nastavljajo bombone. Vmes so starši, ki za izgubljen zob podarjajo po pet evrov. Pri dveh otrocih in vsem tistem zobovju se na koncu nabere kar lepa vsota. A ta ni nič v primerjavi z najnovejšo uporabno vrednostjo mlečnega zoba! Še prej pa nekaj o matičnih celicah.
2. Kot pravi znanost, ima vsak človek v sebi celice, ki imajo čudovito sposobnost razmnoževati se v druge tipe celic, iz katerih se nato tvorijo nova tkiva. Zadeva je **zamotana**, a s transplantacijo kostnega mozga lahko zdravniki zdravijo mnoge hude bolezni. Tukaj so še celice iz popkovine, pred kratkim pa so odkrili tudi izjemno visoko koncentracijo matičnih celic v mlečnih zobeh. Te dentalne matične celice imajo izjemno visoko koncentracijo mezenhimskih matičnih celic, ki naj bi se uspešno razvijale v celice, iz katerih se tvorijo kosti, maščobno tkivo, celice jeter, hrustanec in podobno. Obstaja pa manjši problem: medtem ko je zdravljenje z matičnimi celicami, recimo iz kostnega mozga, že široko razširjeno, je zdravljenje z dentalnimi matičnimi celicami še v eksperimentalni fazi.
3. In zdaj razlika med življenjem in smrtjo. Ni preteklo mnogo po odkritju matičnih celic v zobeh, ko so se že pojavili prvi komercialni ponudniki skladiščenja mlečnih zob. Ideja je v bistvu precej stara. Kot vemo, se je dal že zviti Walt Disney zamrzniti, čakajoč na čase, ko bo medicina napredovala na višjo stopnjo. Želja po večnem življenju je pač gonilo človeštva in ima le en problem, ki je seveda cena. Potapljati trupla v tekoči dušik je draga zadeva, zato se shraniti zob, ki v sebi skriva potencial ozdravitve, zdi mnogo primernejša metoda. In prav za to pri vsej stvari gre! Komercialni oglas o brezposelni zobni miški vas vabi, da v posebni banki shranite zob svojega otroka, in ko bo otrok nekoč v bodočnosti hudo zbolel, mu bodo lahko matične celice iz zoba rešile življenje.
4. Gre za humano in veličastno tehnologijo z manjšim problemom: na nas starše se odgovornost za otroka podaljšuje na vse njegovo življenje. Kot je preroško zapisal Kurt Vonnegut, prihaja čas, ko bomo starši odgovorni za dejanja in življenja svojih otrok ves naš vek! Kar je koncept, ki ga vsak starš z veseljem podpiše, zobna tehnologija pa žal omogoča, da bomo vsaj moralno odgovorni za zdravje otroka tudi po svoji smrti! Tako danes stojimo zaradi mlečnih zob v **strahovitem precep**: "Ali naj plačam približno 2.500 evrov za dvajsetletno hrambo zoba in s tem nekoč v bodočnosti rešim otroku življenje, ali naj gremo raje na smučanje v Dolomite?" To se sprašujejo starši iz dobro stoječih družin, tista večina pa se sprašuje, ali naj hranijo zob ali naj plačajo šolsko malico. Na oboje pa je padla strahotna teža odgovornosti, da so imeli enkrat v preteklosti ključ do otrokovega zdravja, pa ga enostavno niso uporabili.
5. S tega stališča je reklamiranje hrambe mlečnih zob skrajno neprimerno, če ne že nemoralno in neetično. **Pa kaj potem**, če otrok nima za malico in ga zebe ter živi v vlažnem in mračnem stanovanju. Njegova sreča se skriva v majavem zobu in le na starših je, da sežejo po njej. Kar sama od sebe pa se ponuja tudi logična rešitev ... Naj hranjenje zoba plača zdravstvena zavarovalnica! Žal pa se to zdi, ne le zaradi današnje krize, manj verjetna možnost.
6. V Sloveniji se letno rodi približno 22.000 otrok. Če bi za vsakega plačali približno 2.500 evrov za skladiščenje mlečnega zoba, bi nas to stalo 55 milijonov evrov, kar **ni bogve kaj denarja**. Res pa je, da bi s tem dramatično podaljšali življenjsko dobo in še poglobili problem

staranja prebivalstva. Ki seveda živi na račun pokojninske blagajne, država pa že danes v tem, da zdravstvena blagajna plačuje storitve, ki posledično izčrpavajo pokojninsko blagajno, ne vidi nobenega smisla. Ekonomski interes države je, da čim prej po odhodu v pokoj umremo, in po novem vsak mlečni zob, ki med otroško igro pade v travo, pomeni za državo nevarnost manj.

Source: Prirejeno po: Marko Radmilovič: Zapisi iz močvirja, Ko zobna miška ..., MMC RTV SLO, 27. november 2012

1. O čem govori celotno besedilo?

- A. o problemu staranja prebivalstva
- B. o matičnih celicah mlečnih zob
- C. o človekovi želji po večnem življenju
- D. o socialnem položaju otrok

2. Kakšen je "ljubek" oglas v 1. odstavku?

- A. prikupen
- B. idiličen
- C. izviren
- D. iskriv

3. Zakaj gre koncept zobne miške v 1. odstavku "v isto vrečo" kot noč čarovnic ali valentinovo?

- A. ker so ti dogodki povezani z darili
- B. ker so ti dogodki prevzeti od drugod
- C. ker so ti dogodki v Sloveniji priljubljeni
- D. ker so ti dogodki povezani z mladostjo

4. Kakšen je "nebrzdan kapitalizem" v 1. odstavku?

- A. nekoristen kapitalizem
- B. nezaželen kapitalizem
- C. neobvladljiv kapitalizem
- D. nespameten kapitalizem

5. Zakaj znanstveniki v 2. odstavku preučujejo matične celice?

- A. ker gre za celice, ki se razmnožujejo v druge vrste celic
- B. ker gre za celice, s katerimi zelo dobro zaslužijo
- C. ker gre za celice, ki jih že zelo dobro poznajo
- D. ker gre za celice, ki se jih da preučevati z enostavno metodo

6. Kaj pomeni beseda "zamotana" v 2. odstavku?

- A. zapletena
- B. sumljiva
- C. tvegana

D. resna

7. Zakaj bi lahko bilo glede na zapisano v 3. odstavku skladiščenje mlečnih zob dobro sprejeto med ljudmi?

- A. zaradi kakovostnega oglasa o zobni miški
- B. zaradi nižjih stroškov skladiščenja
- C. zaradi zastarelosti metode zamrznitve v tekočem dušiku
- D. zaradi dejstva, da se je dal zamrzniti tudi Walt Disney

8. O čem govori 4. odstavek?

- A. o veličastnosti koncepta zobne miške
- B. o družinskih počitnicah v Dolomitih
- C. o težavnem prevzemanju odgovornosti staršev
- D. o ekonomskih razlikah med družinami

9. Zakaj so starši zaradi mlečnih zob v "strahovitem precepu" v 4. odstavku?

- A. ker v Sloveniji še ni možnosti skladiščenja mlečnih zob
- B. ker bi raje dali denar za šolsko malico
- C. ker se čutijo odgovorni za življenje svojih otrok
- D. ker dvomijo v uspešnost skladiščenja mlečnih zob

10. S čim bi lahko zamenjali v 5. odstavku "pa kaj potem", če otrok nima za malico in ga zebe ter živi v vlažnem in mračnem stanovanju, in bi besedilo ohranilo enak pomen?

- A. Nič zanimivega ni, če otrok nima za malico in ga zebe ter živi v vlažnem in mračnem stanovanju
- B. Nič smešnega ni, če otrok nima za malico in ga zebe ter živi v vlažnem in mračnem stanovanju
- C. Nič dobrega ni, če otrok nima za malico in ga zebe ter živi v vlažnem in mračnem stanovanju
- D. Nič hudega ni, če otrok nima za malico in ga zebe ter živi v vlažnem in mračnem stanovanju

11. Kaj v 6. odstavku pomeni, da kaj "ni bogve kaj denarja"?

- A. da je vsota denarja prevelika
- B. da je vsota denarja velika
- C. da je vsota denarja premajhna
- D. da je vsota denarja majhna

12. Zakaj je glede na zapisano v 6. odstavku za državo bolje, da mlečni zob med otroško igro pade v travo?

- A. ker je avtor kritičen do dragega skladiščenja mlečnih zob
- B. ker je avtor kritičen do podaljševanja življenjske dobe s pomočjo matičnih celic
- C. ker je avtor kritičen do oglasa o brezposelni miški
- D. ker je avtor kritičen do negativnega odnosa države do problema staranja prebivalstva

ANSWER KEY

- 1. B
- 2. A
- 3. B
- 4. C
- 5. A
- 6. A
- 7. B
- 8. C
- 9. C
- 10. D
- 11. D
- 12. D